

[personeelsomkadering](#)

[pedagogische aanpak basiso...](#)

[pedagogische aanpak secund...](#)

[professionalisering](#)

Pedagogische aanpak secundair onderwijs

Bijspromg: Remediëren van leerlingen met leervertraging

Doel

Het **doelgericht en systematisch remediëren**, gedragen door (vak)leraren, leraren bijspromg en het zorgteam, is nodig om de gewenste leerresultaten bij leerlingen met leervertraging te bereiken. Onderstaand stappenplan kan jou helpen om deze remediëring vorm te geven. In het stappenplan hebben we in de eerste plaats **leerlingen met leervertraging** opgelopen door de COVID-19-pandemie voor ogen. De uitgangspunten die we hier formuleren kunnen echter ook van toepassing zijn op remediëring van andere leerlingen.

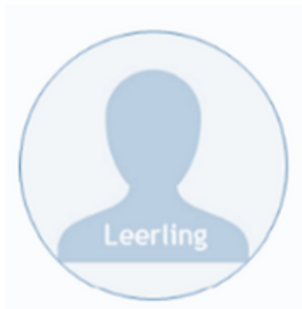
Remediëren in zeven stappen

We noteren de verschillende stappen om doelgericht en systematisch te remediëren. Bij elke stap krijg je pedagogisch-didactische tips.

De vakleraar geeft de remediëring vorm in samenspraak met de leraar bijspromg en/of de leerlingbegeleider.

Deze stappen kan je inzetten met één enkele leerling, maar evengoed met een groep leerlingen.

Stap 1: Realiteit verkennen: leervertraging opmerken en benoemen

Pedagogisch-didactische tips

Coachende vragen die je kan gebruiken om leervertraging op te merken en te benoemen. Bespreking kan gebeuren tijdens een (portretterende) klassenraad.

- Waar situeert zich de leervertraging: op niveau van leerinhouden, leerprocessen of sociale-emotionele vaardigheden?

Pedagogische aanpak secundair onderwijs

Bijspromg: Remediëren van leerlingen met leervertraging

Doel

Remediëren in zeven stappen

Extra duiding: Remediëren in fase 1 van het continuüm van zorg

Professionalisering

Extra materiaal op de PRO.-site

[Contact](#)

leerprocessen of socio-emotionele vaardigheden?

- Waar loopt de leerling tegenaan?
- Waar loop je als leraar tegenaan in de begeleiding van de leerling?
- Wat lukt al goed bij de leerling?

Er zijn verschillende manieren waarop je kan achterhalen welke onderwijsbehoeften een leerling heeft en zo leervertraging kan opsporen:

- Luisteren naar en praten met de leerling over de leerinhouden, leerprocessen, socio-emotionele vaardigheden, motivatie ...
- Overleggen met collega's over de beginsituatie van je leerling en de klasgroep.
- Analyseren en prioriteren van (leerplan)doelen: welke essentiële (leerplan)doelen zijn nodig om verder te gaan.
- Observeren van je leerlingen.
- Bronnen raadplegen o.a. leerlingvolgsysteem, rapporten ...
- Overleggen met ouders.

Stap 2: Bepaal het doel waaraan je met de leerling wil werken.

Vanuit de beginsituatie van de leerling op niveau van leerinhouden, leerprocessen, socio-emotionele vaardigheden formuleer je het doel van de remediëring. Je staat stil bij wat je wil zien bij de leerling. Zo bepaal je een doel waaraan je met de leerling wil werken.

Pedagogisch-didactische tips

Probeer het doel SMART te formuleren: specifiek, meetbaar, aanvaardbaar, realistisch en tijdgebonden. Zo maak je het doel concreet. Dat geeft je een sterk zicht op waar je naartoe wilt en zal je helpen je acties er goed op af te stemmen.

Stap 3: Bepaal de onderwijsbehoeften

In deze stap ga je na wat de leerling nodig heeft om het vooropgestelde doel te bereiken. Je gaat met andere woorden op zoek naar de onderwijsbehoeften van de leerling. Om het voor de leraar haalbaar te houden, is het belangrijk om je te beperken tot de essentie. Je vertrekt daarbij van de noden van de leerling.

Pedagogisch-didactische tips

Hulpzinnen om de onderwijsbehoeften van leerlingen te benoemen (Pameijer).

Om het gestelde doel te kunnen halen, heeft deze leerling nood aan ...

-
- instructie die ...
  - klasgenoten die ...
  - opdrachten of taken die ...
  - een leraar die ...
  - leeractiviteiten of materialen die ...
  - ouders die ...
  - een leeromgeving die ...
  - hulp of ondersteuning bij ...
  - feedback die ...

Stap 4: Acties voor remediëring opstellen

Stel acties op in functie van het eerder vooropgestelde doel (stap 2) op niveau van leerinhouden, leerprocessen en/of socio-emotionele vaardigheden.

Pedagogisch-didactische tips

Socio-emotionele vaardigheden

Een warme omgeving stimuleert de leerling vanuit een positief en ontwikkelingsgericht perspectief. Wanneer leerlingen taal horen die focust op hun ontwikkelingsproces, begrijpen zij dat er een sterke relatie is tussen de ontwikkeling die ze doormaken en de inspanningen die ze daarvoor leveren.

- *Maak bewust*
Geef leerlingen het vertrouwen dat iedereen kan groeien. Leg uit hoe het brein verbindingen legt als je oefent en hoe een leerproces verloopt.
- *Feedback*
Geef eerlijke complimenten. Benadruk de inzet van de leerlingen.
- *Inzet*
Laat leerlingen ervaren dat hard werken een voorwaarde is om iets te bereiken. Hard werken verslaat talent als talent niet hard genoeg werkt.
- *Fouten*
Help leerlingen om te leren van hun fouten. Laat ze doorzetten als iets moeilijk is.
- *Uitdaging*
Leer leerlingen uitdagingen te omarmen en te zien als kansen om te groeien.
- *Rolmodel*
Laat zien hoe jij oefent met denken en handelen vanuit een ontwikkelingsgericht perspectief.

Leerprocessen

- Benoem bij elke opdracht welke denk- en leerstrategie(ën) belangrijk is/zijn om een goed resultaat te bereiken. Laat leerlingen reflecteren en hun denk- en leerproces verwoorden.

- Het Gemeenschappelijk Funderend Leerplan kan hier richting geven. Het leerplan beschrijft vanuit tien krachtlijnen de vorming tot persoon. Om te kunnen groeien tot persoon moeten leerlingen zelfbewust, relatievaardig, maatschappelijk bekwaam, mediawijs, ondernemend, keuzevaardig, creatief, moreel verantwoordelijk en levensbeschouwelijk gevoelig gevormd worden.

Leerinhoud

- Kies of maak een oefening/ oefenblad.
- Baseer je op bestaande oefeningen en oefenbladen.
- Baseer je op voorgaande taken van de leerling.
- Voorzie oefeningen voor elk werkpunt (afzonderlijk en/of geïntegreerd).
- Vereenvoudig je oefening(en) waar mogelijk. Onderzoek de moeilijkheidsgraad van de opdracht op vijf vlakken: leerinhoud, leerprocessen, modaliteit, complexiteitsniveau en abstractieniveau.
- Voorzie de oefening van zinvolle begeleidingstips.
- Remediëren van voorkennistekort: herhaal de nodige theorie (digitaal), geef voorbeeldoefeningen waarbij je elke stap goed verklaart, zorg voor een opbouw in moeilijkheidsgraad, laat leerlingen reflecteren over denk- en leerproces.
- Maak een verbeter sleutel.

Stap 5: Jouw ondersteuningsbehoeften om deze acties te kunnen realiseren

Je hebt intussen zicht op de onderwijsbehoeften van de leerling en je hebt nagedacht over acties om te remediëren. Nu onderzoek je wat jij nodig hebt om de acties uit te voeren en hoe je dat samen met je collega's kunt realiseren. Ga actief op zoek naar mogelijke hulpbronnen in je school en de brede schoolcontext.

Pedagogisch-didactische tips

Hulpzinnen om je eigen ondersteuningsbehoeften te benoemen (Pameijer).

Als leraar heb ik behoefte aan ...

• kennis van ...	• ondersteuning tijdens ...
• vaardigheden om ...	• ouders die ...
• externe ondersteuner die ...	• collega's, zoco/leerling-begeleider, een directie die ...
• materialen waarmee ...	

Ondersteun mij als leraar door ...

• samen met mij leerlingenmateriaal te analyseren met als vraag ...	• uitleg te geven over ... zodat ik kan reflecteren op mijn aanpak van
• mee te denken over ...	• praktijkvoorbeelden te laten zien van ...
• samen een planning te maken gericht op ...	• mij te coachen op ...
• mij de kans te geven om bij een collega op	• bij mij te komen observeren hoe ik ...

Begeleiding vanuit Katholiek Onderwijs Vlaanderen

Met vragen kun je terecht bij:

els.vanhole@katholiekonderwijs.vlaanderen of leerondersteuning@katholiekonderwijs.vlaanderen

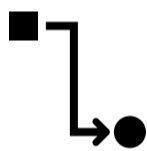
Stap 6: Acties realiseren

Pedagogisch-didactische tips

Coachende vragen die je kunt gebruiken:

- Wie voert acties uit? De vakkenleraar of de leraar bijsprong in samenwerking met...
- Wanneer worden acties uitgevoerd? tijdens de lessen, aansluitend aan de lessen
- Hoe organiseer je de acties? Verschillen tussen je leerlingen kan je opvangen door differentiatie tijdens de gewone lessen. Voor bijsprong kan co-teaching een mogelijkheid zijn om leerlingen goed te kunnen begeleiden. Wissel af tussen verschillende werkvormen, zorg voor een bewuste groepsindeling bij groepswork, voorzie variatie in materiaal (naar niveau en inhoud), stuur bij, geef feedback, activeer voorkennis bij de leerlingen, geef verlengde instructie ...

Stap 7: Evalueer het effect van de acties.

In de zevende en laatste stap ga je na welke impact je aanpak heeft op de ontwikkeling of het leren van de leerling. Je evalueert of je aanpak het gewenste effect heeft.

Coachende vragen die je kan gebruiken:

- Wanneer en hoe evalueren het remediëren?
- Op welke wijze ga je na of de leervertraging verholpen is?
- Met wie en hoe wordt hierover gecommuniceerd?
- Denk na op welke manier de leerling feedback krijgt over de remediëring.
- Werk systematisch: Is er vordering in de aanpak? ja: afronden van remediëring; neen: het stappenplan opnieuw doorlopen

Extra duiding: Remediëren in fase 1 van het continuüm van zorg

In fase 1 van de verhoogde zorg (continuüm van zorg) voorzie je extra ondersteuning voor leerlingen voor wie de brede basiszorg niet (meer) of slechts gedeeltelijk volstaat om aan hun onderwijsbehoeften tegemoet te komen. Overgaan naar fase 1 betekent niet dat je de maatregelen uit fase 0 overboord gooit. Die blijven gewoon gelden. Ook voor leerlingen met leervertraging, stimuleer je de ontwikkeling van een positief zelfbeeld en creëer je een veilig pedagogisch klimaat, waar fouten kansen worden om uit te leren. Een klasklimaat waarin anders-zijn als een meerwaarde wordt beschouwd, biedt kansen aan wie

speciale aandacht vraagt.

Als je ondervindt dat de ontwikkeling van een leerling niet vlot door de

leervertraging, ondanks het creëren van een krachtige leeromgeving, stem je schoolintern af met collega's. Je gaat na welke stappen je kunt zetten om deze leerlingen te remediëren en het ontwikkelingsproces te stimuleren.

De verschillende stappen van de [M-cirkel](#) kunnen helpen om dat denkproces te structureren en de remediëring vorm te geven afgestemd op jouw onderwijscontext. Het is niet de bedoeling dat je het instrument als een keurslijf gebruikt of dat het voor administratieve planlast zorgt. Als je iets noteert dan doe je dat omdat systematiek en transparantie de begeleiding van de leerling en de ondersteuning van de leraar ten goede komt. Het is nuttig dat elke betrokken leraar zich kan informeren over hoe je de betrokken leerling ondersteunt en dat de manier van werken en de afspraken voor iedereen duidelijk zijn. Je noteert alleen wat echt nodig is ('need to know, not nice to know') in een begeleidingsplan (SO). In de [klassenraad](#) stemmen betrokken leraren de remediëring van een leerling op elkaar af.

Professionalisering

- [Kick-off: \(Bij\)sprong met een geslaagde landing? Leerlingen so met leervertraging doelgericht en systematisch remediëren.](#)
- [De M-cirkel. Kennismaking met deze tool](#)
- [De M-cirkel – Samen inclusief op stap](#)
- [Professionaliseringsaanbod vanuit leerondersteuning](#)

Extra materiaal op de PRO.-site

- [moderne-vreemde-talen: remediëring-en-verdieping-in-het-leerplan-voor-de-eerste-graad-astroom](#)
- [Differentiëren en remediëren](#)
- [Informatica: pedagogisch-didactische tips](#)
- [Reflectiedocument van vakgroep wiskunde](#)

CONTACT

Elisabeth Vanhole
pedagogisch begeleider

MAIL

📅 [donderdag 02 juni](#)

Geen bijspronguren meer

Dit schooljaar was het mogelijk om bijkomende omkadering aan te vragen om de leerachterstand weg te werken die ontstaan was door de coronapandemie. In het schooljaar 2022-2023 zul je deze zogenaamde bijspronguren, niet meer kunnen inrichten.

📅 [donderdag 21 april](#)

Leerondersteuning kick-off: inspiratie om leerlingen te motiveren

Leerlingen motiveren blijft één van de grootste uitdagingen waar je als leraar voor staat. Hoe geef je je leerlingen weer goesting om te leren? Hoe verkrijg je bij je leerlingen de energie die nodig is om doelen te behalen? We geven je als leraar inspiratie.

(BU)SO

📅 [maandag 21 maart](#)

Lesgeven in een superdiverse klas: sterke lessen vanuit verschil

Verskil tussen leerlingen maakt het lesgeven uitdagend. Het verschil schuurt en daagt ons uit. Hoe maak je je lessen sterker vertrekkende van en rekening houdend met de aanwezige verschillen in de klas? Hoe begeleid je alle leerlingen in je superdiverse klas zo ver mogelijk in hun leerproces naar optimale leerwinst?

📅 [maandag 07 maart](#)

Leerondersteuning: (Bij)sprong met een geslaagde landing vanuit een krachtige leeromgeving

(BU)BAO

📅 [woensdag 19 januari](#)

Leerondersteuning - supervisie: concrete casussen rond moeilijke situaties in de klas

(BU)SO

📅 [woensdag 19 januari](#)

Leerondersteuning - supervisie: concrete casussen rond moeilijke situaties in de klas

(BU)BAO

📅 [vrijdag 24 december](#)

Leerondersteuning: Netwerk binnenklasdifferentiatie biedt ook groeikansen aan leerlingen met leervertraging voor wiskunde en taal

(BU)SO

📅 [vrijdag 24 december](#)

Leerondersteuning in een vierkantje: QR-codes

[Vakken en leerplannen
secundair onderwijs](#)

[Lessentabellen secundair
onderwijs](#)

[Digisprong en ict-beleid](#)

[Oekraïne](#)

[Schoolkalender](#)

[Scholenzoeker](#)

[Algemene website](#)

CONTACT

[Wie is wie](#)

[Locaties](#)

[Algemeen contact](#)

[Helpdesk](#)

NIEUWSBRIEF

 SCHRIJF IN

MIJN.

 [Beheer](#)

 [Hoe kijk ik nu?](#)